

Novel·la
Oscar Montferrer

El bon salvatge, revisitat

Posar a la coberta d'un llibre una recomanació emesa per algú a qui l'editor considera que paga la pena d'esmentar com a referència de qualitat té els mateixos efectes que crear -o mantenir- un partit d'esquerres: constitueix una crida a l'escissió -de lectors, en el cas dels llibres-. Cal suposar que, com en tot, davant una lloança literària, hi ha els que se la prenen com un aval, els que se la prenen com una amenaça, els que no els fa ni fred ni calor i els que decideixen obviar-la i arribar a unes conclusions pròpies: quatre reaccions davant d'una mateixa proposta. En el cas de *Tres dies de camí*, la presumpta autoritat a què es recorre és Isabel Allende. Això, de fet, ajuda a fer-se una idea de què hi ha més enllà de la pàgina 1 i, en el pitjor dels casos, fa que ningú es pugui queixar que no se l'havia avisat.

Matemàtica i ànima

A pams. *Tres dies de camí* és la primera novel·la del canadenc Joseph Boyden, que, segons es fa saber en una de les solapes del llibre, ara fa de professor d'escriptura en una universitat de Nova Orleans, cosa que confirma els prejudicis d'aquells que desconfien dels productes literaris elaborats de manera *mecanitzada*: matemàtica i ànima, en bona part dels casos, són fets irreconciliables quan es tracta de fer vibrar de veritat, amb una veritat, el lector.

La història que presenta Boyden té com a protagonista principal un indi canadenc a qui comencem a conèixer quan la seva tieta el va a recollir a l'estació de tren: torna de les trinxeres franceses de la Primera Guerra Mundial amb una cama amputada, amb dependència de la morfina i amb un cert desequilibri emocional.

La intenció de la dona és dur-lo altre cop a les terres en què els aborígens canadencs havien fet la seva vida fins que la presència dels europeus i els seus descendents va comportar canvis de tota mena, caracteritzats com a nefastos per l'autor -cal no confondre Joseph Boyden amb John *El nen del pijama de ratlles* Boyne a l'hora de decidir si es compra el llibre-. Aquesta càrrega de negativitat, que és legítim posar en joc perquè l'autor té drets d'administrador a l'hora de crear un món, s'incrementa de manera espectacular quan el relat té com a escenari els camps de batalla de la Primera Guerra Mundial, en què el protagonista malda per sobreviure juntament amb l'amic amb qui s'ha allistat. De fet, s'incrementa tant que aconseguix que, a l'autor, se li vegi el llautó.

Tot i que Boyden aconseguix omplir més de quatre-centes pàgines, la història que vertebrava *Tres dies de camí* és prima com un tel de ceba i gens nova: la bondat congènita que s'atribueix als estadis naturals es perverteix quan entra en con-

tacte amb la civilització, que és la font de tots els mals. Al segle XXI, cal tenir molta habilitat narrativa per emprendre una novel·la amb aquesta premissa i fer-ne una proposta narrativa que sigui veritablement engrescadora. I creïble.

Previsible i rutinària

En aquest sentit, la progressió de la novel·la és de manual, previsible, rutinària i desanimadora. Funciona per acumulació d'episodis repetitius cadaacun dels quals fa un pas més enllà de l'anterior, prou enllà perquè no es pugui dir que la narració no avança, però no prou enllà per interposar un obstacle seriós als lectors que es puguin considerar poc experimentats.

La crònica de la peripècia militar del protagonista i del seu amic, de fet, resulta especialment frustrant perquè ni tan sols permet pensar que Boyden ha volgut, d'alguna manera, acordar el continent i el contingut a l'hora de fer el retrat de la monotonia. Més que res, és que a l'escriptor canadenc li surt terriblement avorrida i mancada d'interès. Fer badallar el lector amb una crònica bèl·lica hauria de ser considerat delictes -literari.

És en aquests trams, especialment, on queda més al descobert la tècnica redactora de Boyden: una descripció meticulosa té una funció, pot tenir un sentit superior a l'estrictament narratiu, però el que no té és

El canadenc Joseph Boyden ha publicat la primera novel·la

Tres dies de camí

Joseph Boyden
Traducció: Josefina Caball
Columna
Barcelona, 2010
Preu: 21 euros
Pàgines: 446

capacitat de suplir l'acció de manera sistemàtica. No l'ha de tenir.

Per això, quan es veu com avança *Tres dies de camí* -afortunadament, són només tres dies; una setmana de viatge hauria dut a les mans dels lectors un volum de dimensions superiors a les de l'edició d'*Un buen partido* de Vikram Seth que va fer Anagrama en coberta dura i paper bíblia-, les paraules d'Isabel Allende assoleixen la dimensió sinistra amb què segurament no comptava l'editor. No, la novel·la no genera indiferència. En això té raó l'escriptor. Sent la vida curta com és, perdre tres dies no resulta fàcil de pair. Ni que hagin estat dies de camí i malgrat allò del viatge a Ítaca.*

Novel·la **D. Sam Abrams**

Catoia l'enfarinat

Joan Bodon
Club Editor
Barcelona, 2009
Preu: 16 euros
Pàgines: 174

Un clàssic recuperat i rellegit

En la seva tasca impecable al capdavant de Club Editor, Maria Bohigas ha obert tres línies clares d'actuació: reeditar grans obres del catàleg establert per Joan Sales; publicar noves obres d'autors canònics o reconeguts; apostar per autors poc coneguts o desconeguts.

En aquest sentit, el número 20 del nou *Club dels Novel·listes* correspon a la recuperació de tot un clàssic de la literatura en llengua occitana: la novel·la *Catoia l'enfarinat* (*Lo libre de Catoia*), publicat el 1966 per Joan Bodon (1920-1975), en l'excel·lent versió d'Artur Quintana, publicada per Sales l'any 1973. Seria més exacte dir que es tracta d'una obra fonamental en la

construcció d'una tradició moderna en occità.

Bohigas ens proposa la lectura de la novel·la més famosa de Bodon no com un exercici de nostàlgia sinó com un exercici de relectura i reactualització d'un clàssic indiscutible i indispensable. Amb tota la raó del món, Bohigas creu que *Catoia l'enfarinat* és una lectura necessària per a nosaltres ara mateix. Ara és el moment de fer una nova interpretació d'aquesta obra cabdal ajustada al nostre temps.

De fet, Bodon té diverses coses per oferir a un lector actual. Una història dramàtica que narra l'agonia final d'una minoria, la minoria dels *enfarinats* o supervivents/des-

centents d'una secta dins el catolicisme que refusa l'autoritat de l'Església francesa, filla del Gran Cisme i de les imposicions napoleòniques. Bodon converteix aquesta història originalíssima en una metàfora potent que representa el destí de la llengua i la cultura occitanes. Evidentment, la novel·la ens crida a reflexionar sobre els molts paral·lelismes que existeixen entre l'Occitània de la primera meitat del XX i la Catalunya d'avui.

Petits quadres independents

Després, cal parlar dels atractius formals de la novel·la que harmonitzen perfectament amb la nostra sensibilitat. L'obra és breu i està

construïda a partir de 62 capítols curts i un epíleg final, que són com petits quadres independents que finalment s'acaben entrelaçant per formar el text de la novel·la. L'estil és una extraordinària barreja de prosa realista de gran precisió i prosa d'un cert lirisme suggeridor. Bodon és l'encarnació de l'economia de recursos temàtics i formals.

Catoia l'enfarinat és una novel·la que tothom hauria de llegir, des del lector comú fins al lector professional. És un exemple perfecte d'una novel·la que ho té tot: profunditat, veritat, realisme, bellesa, emoció... És un bon antídote contra tantes novel·les inversemblants i mig cuites que omplen les llibreries.*